

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2005/6048
Karar No : 2007/8097

93/626

VS.

Davacı : Jeofizik Mühendisleri Odası Başkanlığı

Vekili : Av. Sedat Vural-Sümer 1 Sok. No:14/4 Kızılay/ANKARA

Davalı : Bayındırlık ve İskan Bakanlığı/ANKARA

Davanın Özeti :Dava, 18.8.2005 günlü, 847 sayılı genelgeye konu 10.8.2005 günlü, 815 sayılı olur ile yürürlüğe konulan "Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı" ile bu formatın dayanağı 28.6.1993 günlü, 6-5/373 sayılı "Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" konulu genelgenin iptaline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Savunmanın Özeti: Dava konusu işlemlerin, hukuka uygun olduğu belirtilerek, haksız ve hukuki dayanaktan yoksun bulunan davanın reddine karar verilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi Ahmet Berberoğlu'nun Düşüncesi: Dava, 18.8.2005 günlü, 847 sayılı Genelgeye konu 10.08.2005 günlü; 815 sayılı olur ile yürürlüğe konulan "Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı" ile bu formata dayanak teşkil eden 28.06.1993 günlü, 373 sayılı "Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" hakkındaki Genelgenin iptali istemiyle açılmıştır.

Dava konusu 10.8.2005 tarihli işlem ile yürürlüğe konulan "Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı"nda, bu belgenin kapsam ve içerik yönünden 28.6.1993 tarih ve 373 sayılı " Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" doğrultusunda yapılacak zemin ve temel etütleri raporlarının hazırlanmasına yönelik genel bir formatı gösterdiği, imar planına esas jeolojik ve jeoteknik etüd raporlarında yerleşime uygunluğu belirlenmiş alanda kalan bir parselde temel tasarımı için gerekli olan zemin değerlendirmesi amacıyla "Zemin ve Temel Etüdü Raporu" formatına ilişkin hükümlerin belirlendiği, anılan esaslarda belirtilen yapı ve zemin koşullarının etüt kategorisinden 1. kategori için "Gözlemsel Zemin Etüt Raporu", 2. ve 3. kategoriler için "Sondaja Dayalı Zemin ve Temel Etüt Raporu" düzenleneceği belirtilmiş, anılan raporlarda bulunacak konularla ilgili başlıklar ve bunlarla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinde kamu yapıları ve tesislerinin inşaat ve esaslı onarım işlerini yapmak veya yaptırmak, çeşitli özellik ve ölçekteki imar planlarının, şehir altyapı tesislerinin ve sığınakların projeye esas standartlarını hazırlamak anılan Bakanlığın görevleri arasında sayılmış, İmar Kanununun 44. maddesinin (f) bendinde, imar planı yapımı ve

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2005/6048
Karar No : 2007/8097

değişiklikleri ile ilgili kriterlerin tespiti ve imarla ilgili diğer hususların Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür.

1999 yılında Ülkemizde meydana gelen depremden sonra zemin ve temel etüdünün önemi nedeniyle 2.9.1999 günlü, 23804 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 57. maddesinde yapılan değişiklikle yapı ruhsatı almak için jeolojik etüt raporu ve zemin etüt raporunun istenmesinin zorunlu olduğu öngörülmüş, 31.1.2000 günü, 2023 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Genelgesi ile de konuya açıklık getirilerek zemin etütleri ile ilgili jeolojik etütlerin, yerinde ve/veya laboratuvarında yapılacak zemin/kaya mekaniği deneylerinin ve gerekli görülmesi halinde sondajları kapsayan araştırmaların jeoloji mühendislerince yapılacağı; temel kayanın bozuşmuş veya örtülü olduğu durumlarda, bozuşmuş kesim ve sağlam kayaya kadar olan derinliğin, deprem riski, olası bir deprem anında zemine gelecek dinamik yüklere karşı zeminin davranışının ve zemin temel yapı etkileşiminin belirlenmesinde esas teşkil eden sismik dalga hızı değerlerinin zemin hakim titreşim periyodunun, zemin büyütmesinin belirlendiği araştırmalarının jeofizik mühendislerince yapılacağı, zemini oluşturan birimlerin fiziksel ve mekanik özelliklerini belirten raporun, jeoloji ve jeofizik mühendislerinin ortak çalışması ile hazırlanacağı belirtilmek suretiyle raporun nasıl ve kimler tarafından hazırlanacağı açıklanarak bu konuya ilişkin 1993 tarihli esaslara uyulacağı da belirtilmek suretiyle paralel bir düzenleme öngörülmüştür.

3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin anılan maddesinde 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değişiklik yapılarak ilgili mühendislerce zemin etüt (jeoteknik etüd) raporunun hazırlanacağı belirtilmiş ise de, bu raporların hangi mühendislerce hazırlanacağı somut olarak belirtilmediği gerekçesiyle yukarıda yer verilen Genelge doğrultusunda yetki konusuna da açıklık getirilerek Danıştay Altıncı Dairesince 29.1.2002 günlü, E:2000/5118, K:2002/669 sayılı kararla anılan Yönetmeliğin ilgili bölümlerinin iptaline karar verilmiş ve bu karar Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 17.1.2003 günlü E:2002/929, K:2003/16 sayılı kararı ile onanmıştır.

Bu durumda, yukarıda yer verilen düzenlemeler ve yargı kararları ile zemin etüt raporlarının kimler tarafından hazırlanacağı, konusuna göre jeoloji ve jeofizik mühendislerinin çalışma alanları ve bu doğrultuda ortak hazırlanması gereken raporlar açık bir şekilde ortaya konulmuş olduğundan, dava konusu düzenlemeler ile jeofizik uygulamalarının bertaraf edilmesinin sözkonusu olmadığı sonucuna varılmış olması nedeniyle işlemlerde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Ekrem Atıcı'nın Düşüncesi: Dava, 18.8.2005 günlü, 847 sayılı Genelgeye konu 10.08.2005 günlü, 815 sayılı oluru ile yürürlüğe konulan "Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı" ile bu formata dayanak teşkil eden 28.06.1993 günlü, 373 sayılı "Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" hakkındaki Genelgenin iptali istemiyle açılmıştır.

İmar planı yapılması aşamasında plana veri oluşturan Jeolojik etüt raporlarının hazırlanacağı ve bu raporlarda ayrıca hangi alanlarda zemin etüdü (Jeoteknik etüd) yapılması gerektiğinin belirleneceği, imar planında yapılaşma koşullarıyla birlikte zemin etüdü raporu hazırlanacak parsellerin de açıklanacağı, gerekliliğine imar planı yapımı sürecinde ilgili idarece karar verileceğinde duraksama bulunmamaktadır.

Zemin ve temel etütleri, temel tasarımı ile zemin-temel-yapı etkileşiminin irdelenmesinde kullanılacak zemin özellikleri ve zemin parametrelerinin tayini için yapı alanı ve çevresinde zemin ve yeraltı suyu ile ilgili bütün verilerin toplanması amacıyla yapılan çalışmalar olup bu çalışmaların sonucunda temel ön tasarımı belirlenmektedir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 28.6.1993 tarihli Genelgesi eki "Zemin ve Temel Etüdü Raporlarının Hazırlanmasına İlişkin Esaslar"ın 4. maddesi ile zemin ve temel etütlerinin kapsam ve içeriğini belirleyen incelemeler, hesaplar ve denetim yöntemlerinin yapı ve zemin koşullarının (1) az riskli, (2) normal riskli, (3) yüksek riskli olmasına göre 3 kategoride toplanacağı öngörülmüş, aynı maddede her kategori için yapılar, zemin koşulları, civar yapılar, yeraltı suyu, depremsellik, çevre yönlerinden gözönünde bulundurulacak hususlar açıklanmış, 5. maddesinde de; 1.kategoriye giren etütlerin sorunu çözebilecek bir mühendis tarafından yapılması, ancak etüdü yapanın inşaat mühendisi olmaması halinde yapıya ilişkin bilgi ve irdemelerin bir inşaat mühendisi ile birlikte yapılması istenmiş; kategori 2 ve 3 olarak tanımlanan etütlerin ise zemin temel mühendisliği konularında tecrübe sahibi ve tercihen lisansüstü eğitim görmüş ve bu konularda deneyim kazanmış inşaat mühendisleri veya böyle bir mühendisin sorumlu yönetiminde çalışan, bünyesinde tercihen jeoloji mühendisinin de bulunduğu bir ekip tarafından yapılması gerektiği belirtilmiş; zemin araştırmalarının sorumlu mühendisin daha fazla derinliklerin yapının davranışını etkilemeyeceğini belirlediği derinliğe kadar yapılacağı, bu derinliğin genel olarak yapı ve zemin özelliklerine müştereken bağlı olduğu belirlendikten sonra sondajlar ve arazi çalışmalarının bir jeoloji mühendisi, jeolog, inşaat veya maden mühendisinin gözetiminde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Dava konusu 10.8.2005 tarihli işlem ile yürürlüğe konulan "Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı"nda, bu belgenin kapsam ve içerik yönünden 28.6.1993 tarih ve 373 sayılı "Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" doğrultusunda yapılacak zemin ve temel etütleri raporlarının hazırlanmasına yönelik genel bir formatı gösterdiği, imar planına esas jeolojik ve jeoteknik etüd raporlarında yerleşime uygunluğu belirlenmiş alanda kalan bir parselde temel tasarımı için gerekli olan zemin değerlendirmesi

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2005/6048
Karar No : 2007/8097

amacıyla "Zemin ve Temel Etüdü Raporu" formatına ilişkin hükümlerin belirlendiği/anılan esaslarda belirtilen yapı ve zemin koşullarının etüt kategorisinden 1. kategori için "Gözlemsel Zemin Etüt Raporu", 2. ve 3. kategoriler için "Sondaja Dayalı Zemin ve Temel Etüt Raporu" düzenleneceği belirtilmiş/anılan raporlarda bulunacak konularla ilgili başlıklar ve bunlarla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinde kamu yapıları ve tesislerinin inşaat ve esaslı onarım işlerini yapmak veya yaptırmak, çeşitli özellik ve ölçekteki imar planlarının, şehir altyapı tesislerinin ve sığınakların projeye esas standartlarını hazırlamak anılan Bakanlığın görevleri arasında sayılmış, İmar Kanununun 44. maddesinin (f) bendinde, imar planı yapımı ve değişiklikleri ile ilgili kriterlerin tespiti ve imarla ilgili diğer hususların Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür.

1999 yılında Ülkemizde meydana gelen depremden sonra zemin ve temel etüdünün önemi nedeniyle 2.9.1999 günlü, 23804 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 57. maddesinde yapılan değişiklikle yapı ruhsatı almak için jeolojik etüt raporu ve zemin etüt raporunun istenmesinin zorunlu olduğu öngörülmüş, 31.1.2000 günü, 2023 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Genelgesi ile de konuya açıklık getirilerek zemin etütleri ile ilgili jeolojik etütlerin, yerinde ve/veya laboratuvarda yapılacak zemin/kaya mekaniği deneylerinin ve gerekli görülmesi halinde sondajları kapsayan araştırmaların jeoloji mühendislerince yapılacağı; temel kayanın bozuşmuş veya örtülü olduğu durumlarda, bozuşmuş kesim ve sağlam kayaya kadar olan derinliğin, deprem riski, olası bir deprem anında zemine gelecek dinamik yüklere karşı zeminin davranışının ve zemin temel yapı etkileşiminin belirlenmesinde esas teşkil eden sismik dalga hızı değerlerinin zemin hakim titreşim periyodunun, zemin büyümesinin belirlendiği araştırmalarının jeofizik mühendislerince yapılacağı, zemini oluşturan birimlerin fiziksel ve mekanik özelliklerini belirten raporun, jeoloji ve jeofizik mühendislerinin ortak çalışması ile hazırlanacağı belirtilmek suretiyle raporun nasıl ve kimler tarafından hazırlanacağı açıklanarak bu konuya ilişkin 1993 tarihli esaslara uyulacağı da belirtilmek suretiyle paralel bir düzenleme öngörülmüştür.

3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin anılan maddesinde 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değişiklik yapılarak ilgili mühendislerce zemin etüt (jeoteknik etüd) raporunun hazırlanacağı belirtilmiş ise de, bu raporların hangi mühendislerce hazırlanacağı somut olarak belirtilmediği gerekçesiyle yukarıda yer verilen Genelge doğrultusunda yetki konusuna da açıklık getirilerek Danıştay Altıncı Dairesince 29.1.2002 günlü, E:2000/5118, K:2002/669 sayılı kararla anılan Yönetmeliğin ilgili bölümlerinin iptaline karar verilmiş ve bu karar Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 17.1.2003 günlü E:2002/929, K:2003/16 sayılı kararı ile onanmıştır.

Bu durumda, yukarıda yer verilen düzenlemeler ve yargı kararları ile zemin etüt raporlarının kimler tarafından hazırlanacağı, konusuna göre jeoloji ve jeofizik mühendislerinin çalışma alanları ve bu doğrultuda ortak hazırlanması gereken raporlar açık bir şekilde ortaya konulmuş olduğundan, dava konusu düzenlemeler ile jeofizik uygulamalarının bertaraf edilmesinin sözkonusu olmadığı sonucuna varılmış olması nedeniyle işlemlerde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince önceden belirlenen 26.12.2007 gününde yapılan duruşmaya davacıyı temsilen Av. Sedat Vural'ın, davalı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nı temsilen hukuk müşaviri Venhar Soyfürk'ün katıldığı görülerek Danıştay Savcısı Ekrem Atıcı'nın katılımıyla duruşma yapılmak suretiyle dosyadaki belgeler incelendikten ve Danıştay Tetkik Hakimi Ahmet Berberoğlu'nun açıklamaları dinlendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, 18.8.2005 günlü, 847 sayılı genelgeye konu 10.8.2005 günlü, 815 sayılı olur ile yürürlüğe konulan "Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı" ile bu formatın dayanağı 28.6.1993 günlü, 6-5/373 sayılı "Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" konulu genelgenin iptaline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinde kamu yapıları ve tesislerinin inşaat ve esaslı onarım işlerini yapmak veya yaptırmak, çeşitli özellik ve ölçekteki imar planlarının, şehir altyapı tesislerinin ve sığınakların projeye esas standartlarını hazırlamak anılan Bakanlığın görevleri arasında sayılmış, İmar Kanununun 44. maddesinin (f) bendinde, imar planı yapımı ve değişiklikleri ile ilgili kriterlerin tespiti ve imarla ilgili diğer hususların Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür.

Zemin ve zemin etüdü raporunun hazırlanmasına ilişkin esasların duyurulduğu 28.6.1993 tarihli Genelge ile konu düzenlenmiş, etütlerin kapsamı, planlanması ve kategorileri belirlenmiş, yapı ve zemin koşullarına göre 3 kategoride toplanan etütlerin içerik ve kapsamı düzenlenerek, zemin ve kaya parametrelerinin nasıl değerlendirileceği ve sonuçta zemin ve temel etüdü raporunun nasıl hazırlanacağı ayrıntılı şekilde belirlenmiştir.

Yapılaşmada, belirli bir standartın sağlanması ve nitelikli bir yapılaşmanın gerçekleştirilmesi amacıyla belirlenen esasların duyurulduğu zemin ve temel etüdü raporunun hazırlanmasına ilişkin 28.6.1993 tarihli Genelgede hukuka ve kamu yararına aykırılık bulunmamaktadır.

Davacı tarafından, bina ve bina türü yapılar için zemin ve temel etüdü raporlarının

jeofizik mühendislerinin de bulunduğu bir ortak çalışma ile hazırlanması gerektiği, dava konusu işlemlerin ise bu husus gözardı edilerek tesis edildiği öne sürülmektedir.

1999 tarihinde meydana gelen depremden sonra zemin ve temel etüdünün önemi nedeniyle 2.9.1999 günlü, 23804 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle Tip İmar Yönetmeliğinin 57. maddesinde yapılan değişiklikle yapı ruhsatı almak için jeolojik etüt raporu ve zemin etüt raporunun istenmesinin zorunlu olduğu öngörülmüş, 31.1.2000 günü, 2023 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Genelgesi ile de konuya açıklık getirilerek zemin etütleri ile ilgili jeolojik etütlerin, yerinde ve/veya laboratuvarında yapılacak zemin/kaya mekaniği deneylerinin ve gerekli görülmesi halinde sondajları kapsayan araştırmaların jeoloji mühendislerince yapılacağı; temel kayanın bozuşmuş veya örtülü olduğu durumlarda, bozuşmuş kesim ve sağlam kayaya kadar olan derinliğin, deprem riski, olası bir deprem anında zemine gelecek dinamik yüklere karşı zeminin davranışının ve zemin- temel yapı etkileşiminin belirlenmesinde esas teşkil eden sismik dalga hızı değerlerinin zemin hakim titreşim periyodunun, zemin büyütmesinin belirlendiği araştırmalarının jeofizik mühendislerince yapılacağı; zemini oluşturan birimlerin fiziksel ve mekanik özelliklerini belirten raporun, jeoloji ve jeofizik mühendislerinin ortak çalışması ile hazırlanacağı belirtilmek suretiyle raporun nasıl ve kimler tarafından hazırlanacağı açıklanarak bu konuya ilişkin 1993 tarihli esaslara uyulacağı da belirtilmek suretiyle paralel bir düzenleme öngörülmüştür.

Tip imar Yönetmeliğinin anılan maddesinde 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değişiklik yapılarak ilgili mühendislerce zemin etüt (jeoteknik etüd) raporunun hazırlanacağı belirtilmiş ise de, bu raporların hangi mühendislerce hazırlanacağını somut olarak belirtilmediği gerekçesiyle yukarıda yer verilen Genelge doğrultusunda yetki konusuna da açıklık getirilerek Dairemizin 29.1.2002 günlü, E:2000/5118, K:2002/669 sayılı kararıyla anılan Yönetmeliğin ilgili bölümlerinin iptaline karar verilmiş ve bu karar Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 17.1.2003 günlü E:2002/929, K:2003/16 sayılı kararı ile onanmıştır.

Dava konusu 10.8.2005 günlü, 815 sayılı olur ile yürürlüğe konulan Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı ise, 1993 tarihli esaslar doğrultusunda hazırlanacak olan raporların formatının yeniden belirlenmesine ilişkin olup, bu format ile 1993 tarihli esaslara aykırı bir düzenleme getirilmeyerek yine bu esaslara uygun şekilde hazırlanacak olan raporlara yönelik birlikteliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Bu durumda, yukarıda yer verilen düzenlemeler ve yargı kararları ile zemin etüt raporlarının kimler tarafından hazırlanacağı; konusuna göre jeoloji ve jeofizik mühendislerinin çalışma alanları ve bu doğrultuda ortak hazırlanması gereken raporlar açık bir şekilde ortaya konulmuş olduğundan, düzenlemeler ile jeofizik uygulamalarının bertaraf edilmesinin sözkonusu olmadığı sonucuna varılmış olması nedeniyle, dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.